

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2019, sp. zn. 20 Cdo 169/2019, ECLI:CZ:NS:2019:20.CDO.169.2019.1

Číslo: 6/2020

Právní věta:

Není-li dluh povinného součástí společného jmění manželů proto, že do 31. 12. 2013 (tedy před účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku) došlo k zúžení společného jmění manželů, lze oprávněného uspokojit z výlučného majetku manžela povinného jen v případě, že to s ohledem na toto zúžení připouští právní úprava obsažená v zákoně č. 40/1964 Sb., občanském zákoníku, účinná do 31. 12. 2013.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.02.2019

Spisová značka: 20 Cdo 169/2019

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Exekuce, Společné jmění manželů

Předpisy: § 262b odst. 1 o. s. ř.
§ 3028 odst. 2 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání manželky povinného zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočky v Táboře ze dne 22. 6. 2018, sp. zn. 15 Co 164/2018, a usnesení Okresního soudu v Pelhřimově ze dne 19. 3. 2018, sp. zn. 2 EXE 147/2016, a věc vrátil Okresnímu soudu v Pelhřimově k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře v záhlaví označeným rozhodnutím potvrdil usnesení Okresního soudu v Pelhřimově ze dne 19. 3. 2018, č. j. 2 EXE 147/2016-234, kterým soud prvního stupně zamítl návrh manželky povinného na zastavení exekuce příkázáním pohledávky z účtu manželky povinného, vedeného u Československé obchodní banky, a. s., prováděné na základě exekučního příkazu soudní exekutorky JUDr. E. K., Exekutorský úřad Z., ze dne 14. 7. 2016, č. j. 193 EX 860/16-23. Odvolací soud zjistil, že vymáhaná pohledávka vznikla na

základě smlouvy o vydání kreditní karty, uzavřené dne 30. 6. 2014, že prohlášení o okamžité splatnosti závazku bylo učiněno ke dni 4. 5. 2015 a že společné jmění povinného a jeho manželky, byť v zúžené podobě, trvá i po uzavření smlouvy o zúžení společného jmění manželů v roce 2004, která byla zapsána do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu v roce 2016. Na základě skutkových zjištění, že vymáhaný závazek vznikl za trvání společného jmění manželů, avšak před zápisem smlouvy o zúžení společného jmění manželů do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, dospěl odvolací soud k závěru, že vznikl za trvání společného jmění manželů, a lze jej tedy uspokojit i z majetku ve společném jmění manželů, přičemž je nerozhodné, zda manželka povinného o závazku povinného věděla či nikoliv a zda tento závazek je či není součástí společného jmění manželů; z tohoto důvodu není dán důvod pro zastavení exekuce.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

2. Proti usnesení odvolacího soudu podala manželka povinného dovolání. Namítá, že odvolací soud při svém rozhodování pominul námitku manželky povinného, že vymáhaný dluh povinného je dluhem, který není součástí společného jmění manželů nejen z důvodu uzavření dohody o zúžení společného jmění manželů, ale rovněž i z důvodu zákonné výluky, neboť manželka povinného o vzniku závazku povinného nevěděla. V projednávané věci závazek povinného vznikl za účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále též jen „o. z.“, avšak k modifikaci společného jmění manželů došlo za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, dále též jen „obč. zák.“, proto by i nadále měla mít manželka povinného možnost obrany proti závazku povinného s odkazem na uzavřenou dohodu o zúžení společného jmění manželů z důvodu nevědomosti o tomto závazku (a tedy i nemožnosti sdělit věřiteli obsah dohody o zúžení společného jmění manželů). S odkazem na ustálenou judikaturu odvolacího soudu, která je dle názoru dovolatelky použitelná i v projednávané věci (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [20 Cdo 4714/2016](#), sp. zn. [20 Cdo 1701/2016](#)), dovozuje, že u dohody o zúžení společného jmění manželů, která byla uzavřena před vznikem závazku, je rozhodné, zda manželka povinného o vzniku závazku povinného věděla, a mohla tak věřiteli sdělit, že byla smlouva o zúžení společného jmění uzavřena. V projednávané věci manželka povinného o závazku povinného nevěděla, proto s ohledem na dohodu o zúžení společného jmění manželů nelze postihnout její majetek, který by byl součástí společného jmění manželů v zákonné, nemodifikované, podobě. Dovolatelka navrhla, aby odvolací soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že se exekuce co do postižení účtu manželky povinného vedeného u peněžního ústavu ČSOB, a. s., zastavuje, případně, aby odvolací soud rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

3. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) – dále jen „o. s. ř.“. Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené usnesení závisí na vyřešení právní otázky (zda i za situace, kdy ke zúžení společného jmění povinného a jeho manžela došlo do 31. 12. 2013, je zvláštním právním předpisem ve smyslu ustanovení § 262b odst. 1 o. s. ř., na jehož základě soud posoudí, zda je majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného postižen ve větším rozsahu, právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, jenž je předmětem exekuce), která dosud nebyla v ustálené rozhodovací praxi odvolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena, přezkoumal dovolací

soud napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání manželky povinného je opodstatněné.

IV. Důvodnost dovolání

4. Dovolací soud ve své ustálené rozhodovací praxi (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2016, sp. zn. [20 Cdo 3416/2016](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2017, sp. zn. [20 Cdo 5823/2016](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. [20 Cdo 1786/2017](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. [20 Cdo 4714/2016](#)) dospěl k závěru, že „zvláštním právním předpisem“ ve smyslu ustanovení § 262b odst. 1 o. s. ř., na jehož základě soud posoudí, zda je majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného postižen ve větším rozsahu, je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, který je předmětem exekuce (soudního výkonu rozhodnutí). V uvedených případech vznikl exekvovaný závazek za trvání manželství v období do 31. 12. 2013, a nebyl tak dán důvod aplikace právní úpravy účinné od 1. 1. 2014. Dovolací soud toto shora uvedené obecné pravidlo formuloval za stavu, kdy kromě doby vzniku závazku neexistovala žádná další specifická okolnost, která by mohla mít vliv na posouzení, zda nyní již výlučný majetek manžela povinného je exekučně postižitelný k uspokojení závazku povinného; šlo tedy o situaci, kdy se společné jmění manželů zcela řídilo zákonným režimem, aniž by bylo modifikováno zúžením, k němuž došlo do 31. 12. 2013.

5. V projednávané věci je však rozhodující právní skutečností nikoliv doba vzniku závazku povinného v režimu zúženého společného jmění manželů, ale skutečnost uzavření dohody o zúžení společného jmění manželů a její účinky, které je způsobilá vyvolat. Za těchto výjimečných okolností (kdy došlo k zúžení společného jmění manželů do 31. 12. 2013), je třeba obecné pravidlo vyjádřené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2016, sp. zn. [20 Cdo 3416/2016](#), doplnit tak, že v případě, že dluh povinného, jenž není součástí společného jmění manželů proto, že do 31. 12. 2013 (tedy před účinností o. z.) došlo k zúžení společného jmění manželů, lze oprávněného uspokojit z výlučného majetku manželky povinného jen v případě, že to s ohledem na toto zúžení připouští právní úprava účinná do 31. 12. 2013. Tato odchylka od výše prezentovaného obecného závěru plyne z ustanovení § 3028 odst. 2 o. z., podle něhož, není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

6. V projednávané věci měl tedy odvolací soud návrh manželky povinného posoudit podle právních předpisů účinných do 31. 12. 2013 s tím, že dohoda o zúžení společného jmění manželů uzavřená do 31. 12. 2013 nepozbývá svých účinků po 1. 1. 2014 (tedy po účinnosti o. z.), a proto je třeba ji respektovat i v případě, že závazek povinného vznikl po 1. 1. 2014.

7. Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné; vzhledem k tomu, že nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu usnesení odvolacího soudu, Nejvyšší soud napadené usnesení podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v Pelhřimově) k dalšímu řízení (srov. § 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

8. Právní názor vyslovený v tomto usnesení je závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem o. s. ř.).